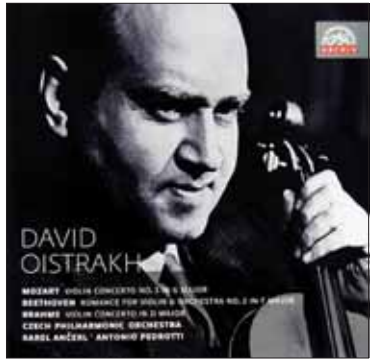

WOORD, KLANK & BEELD

CD KLASSIEK

Vioolwerk
Mozart, Beethoven
& Brahms

Historische opnames kunnen Heen balsem zijn voor de ziel, zeker in tijden waarin op de luisteraar zoveel jong maar vaak nog niet geheel ontbolsterd talent wordt losgelaten. Dan is het goed eens te kunnen terugvallen op de vaste waarden uit het verleden.

Op deze cd horen we niemand minder dan de violist David Oistrach (1908-1974) die met het Tsjechisch Filharmonieorkest in de jaren 1950 (!) een aantal schitterende opnames maakte voor het platenmerk Supraphon, destijds achter het IJzeren Gordijn een topmerk. Dit Tsjechische label bestaat nog steeds en het onderneemt verdienstelijke pogingen om al zijn 'schatten op zolder' opnieuw toegankelijk te maken. En het zijn echte schatten die hier gebundeld werden. Het derde vioolconcert van Mozart (KV216) is een jeugdwerk uit 1775, maar is tegelijk al helemaal uitgepuurd en getuigt van de briljante geest van de jonge Mozart. Beethovens tweede romance voor viool en or-

kest uit 1798 werd nauwelijks meer dan twintig jaar later geschreven en is haast samen te vatten als 'een lied zonder woorden', want het gaat feitelijk om één prachtige solomelodie voor de viool met een bescheiden begeleiding vanwege het orkest. Maar meer is ook niet nodig. De vioolpartij is zo heerlijk en onvergetelijk op zichzelf.

In de zomer van 1878, honderd jaar na Mozarts compositie, zette Johannes Brahms zich aan zijn schrijftafel. Het resulterende eerste concerto voor viool en orkest opus 77 droeg hij op aan zijn vriend, de vioolvirtuoos Joseph Joachim. Het is een groots opgezet symfonisch werk waarin de viool aartsmoeilijke passusjes te verwerken krijgt. Die solo's zijn niet zo zeer bedoeld als bravourestukjes, maar dragen echt de thematische ontwikkeling van het werk. Hun moeilijkheidsgraad kan er soms toe leiden dat men geen muziek meer hoort maar vooral de technische macht of onmacht van de speler bespeurt. Met een violist als David Oistrach, een van de allergrootste van vorige eeuw, lijkt die complexiteit opgelost in de lucht. Het lijkt wel alsof de muziek als een ruime rivier door een wondermooi landschap stroomt. „A thing of beauty is a joy forever”, wat echt mooi is, blijft dat altijd. De grote dichter Keats wist het al. Heerlijk. (JC)

Mozart, *Violconcerto nummer 3*, Beethoven, *Romance voor viool en orkest nummer 2*, Brahms, *Violconcerto opus 77*, door David Oistrach (viool) en het Czech Philharmonic Orchestra onder leiding van Karel Ancerl, Supraphon Archiv (distributie codex), SU 4015-2, 13,90 euro.

CD KLASSIEK

Keyboard Sonatas
Carl Philipp Emanuel
Bach

Carl Philipp Emanuel Bach (1714-1788) was de derde zoon van Johann Sebastian. En het was deze C.P.E., zoals hij de geschiedenis inging, die Telemann mocht opvolgen in Hamburg nadat hij dertig jaar als klavecimbelspeler had gewerkt aan het hof van Frederik van Pruisen. Die rijke ervaring aan het klavier horen we meteen in deze prachtige werkjes, waarin de jonge, soms excentrieke Bach al de overstap maakt van de barokke en ernstige speelwijze van zijn vader naar de vroege romantiek.

C.P.E. Bach was een brugfiguur die zich in beide kunstbenaderingen perfect thuis voelde. Op deze opname wordt zijn meesterschap prachtig gediend door Dannie Driver, een klaviervirtuoos die zijn werk brengt met onvervalst fingerspitzengefühl. Daardoor klinkt het met de broze helderheid van klokjes in de vrieslucht. Het is nimmer lomp of log, maar altijd weer verfrissend helder en toch met heel veel dynamiek. Misschien is dat wel het geheim waarom net deze vertolking op piano ons beter in de oren klinkt dan andere interpretaties op klavecimbel. Drivers spel is de hele tijd door boeiend vanwege de subtiele variaties die deze composities uit tillen boven de louter verfijnde techniek. Muzikale zinnen krijgen onder zijn vaardige handen juist die flukse toets die het menu nog smakelijker maakt. Het is muziek die je bijwijlen doet denken: hier zit een Haydn, met zijn gekke invallen en humor. En dat is logisch, want Haydn zelf bevestigde dat Carl Philipp Emanuel Bach grote invloed op hem heeft uitgeoefend. (JC)

Carl Philipp Emanuel Bach, *Keyboard Sonatas*, door Danny Driver (piano), Hypérion, (distributie Laval), CDA67786, 21,25 euro.

BOEK MEDISCH

Van nagels tot maagzuur
Tom Jacobs

U zou een boek moeten schrijven. Televisiepresentator Marcel Vanthilt zei het in een vorig seizoen van zijn wetenschappelijke talkshow Ook getest op mensen tegen Tom Jacobs. Als huisdokter beantwoordt de man wekelijks vragen over de gezond-

heid, over kwaaltjes of over het lichaam. Jacobs vond het blijkbaar een goed voorstel, want hij stelde prompt zijn *Lichaamswijzer* samen.

De bijna dertig vragen in het boek zijn opgehangen aan evenveel dingen die het lichaam produceert: vaste stoffen, zoals nagels en haar, vloeibare stoffen, zoals talg en urine, en geluiden, zoals snurken of niezen. Jacobs antwoordt telkens uitgebreid en behandelt zo eigenlijk ook heel wat andere dingen die je over de verschillende onderwerpen zou kunnen afvragen. De titel van het hoofdstuk over bloed luidt bijvoorbeeld *Is een bloedneus een verkoudheid uitgespaard?*, maar het gaat in de tekst net zo goed over de samenstelling van ons bloed, over verwondingen en over divers bloedverlies.

Hier en daar wordt de medische informatie onderbroken door een anekdote, een geschiedkundig weetje of een verwijzing naar lite-

ratuur. *Lichaamswijzer* is daardoor geschikt om van begin tot einde te lezen.

Ook de schrijfstijl is vlot en onderhoudend. Wie echter graag over één bepaalde kwaal wil lezen, kan gebruik maken van het register achteraan. Ook wordt het antwoord op de vraag die als hoofdstuktitel wordt gebruikt, telkens mooi samengevat aan het einde van het hoofdstuk. Wilt u dus graag weten of de acne van uw (klein)zoon veroorzaakt wordt door zijn snoepgedrag, dan raadpleegt u net zo snel dit boek als het internet. (JVH)

Tom Jacobs, *Lichaamswijzer. Wat ons lichaam produceert bij gezondheid en ziekte*, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2010, 368 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 0223 966 3.

BOEK THEOLOGIE

Tegendraads
nalatenschap
Remi Verwimp

Remi Verwimp (1945-2009) was een omstreden priester en jarenlang actief in de christelijke basisbeweging. Geregeld lag hij overhoop met het kerkelijke gezag en hij hing een theologisch denken aan dat zich nog het best laat omschrijven als uiterst links en pluralistisch.

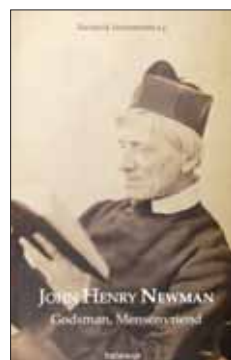
Zijn zus Maria bracht een aantal teksten van zijn hand bij elkaar, meer bepaald over hoe geloof en een progressief engagement toch te rijmen zijn. Verwimps hele denken wordt ook voorzien van (kritische) commentaar. Die commentaar is eerlijk en spaart Verwimps dramatische karakter niet.

De Nederlandse theoloog Erik Borgman ontmoette hem meermaals en ging met hem in debat. Hij zegt over Remi Verwimp: „In

de praktische omgang kon hij stijfkoppig zijn, blijven hangen in een standpunt waarvan hij meende dat zo niet de redding van de wereld, dan toch de juiste visie op de redding van de wereld ervan afhing. Ik vond met name zijn visie op traditionele uitdrukkingen van religieus engagement eenzijdig en dacht heel anders over de betekenis van de heropleving van religie en religieuze belangstelling.” Een boek dus voor mensen die het aankunnen zich te laten ergeren. (EDS)

Elke Vandepierre (redactie), *Gevaarlijke herinnering. Remi Verwimp. Tegendraadse stem en levensbeschouwelijke tradities*, Garant, Antwerpen, 2010, 252 blz., 29 euro, ISBN 978 90 44 126 747.

BOEK SPIRITUALITEIT

Biografie en brieven
John Henry Newman

Op 19 september verklaarde Benedictus XVI tijdens zijn reis naar Groot-Brittannië John Henry Newman (1801-1890) zalig. Newman was een van de grote bekeerlingen vanuit het anglicaanse en een van de grote figuren van het negentiende-eeuwse Engeland.

Rasecht intellectueel, met wortels in Oxford en vooraanstaand geestelijke in de anglicaanse kerk, ging Newman in 1845 over naar de rooms-katholieke Kerk. Dat betekende voor hem het einde van zijn carrière, maar ook een breuk met zijn familie. Hij werd oratoriaan, vestigde zich in de industriestad

Birmingham en kreeg in 1879 de kardinaalshoed. Nog altijd geldt hij als een inspirerend figuur, een voorloper van het Tweede Vaticaans Concilie en van de oecumenische vernieuwing.

Jezuïet Hendrik Imbrechts is al vele jaren vertrouwd met het leven en het werk van deze indrukwekkende figuur. Hij schreef er al meermaals over. In dit boek reikt hij de lezer een selectie aan uit de duizenden brieven die Newman naliet. Aan de hand van deze geschriften, vaak stilistische pareltjes, kunnen we schrijvers levensloop en spirituele groei goed volgen.

Imbrechts geeft eerst een chronologie en een (al te beknopte) biografie van de kardinaal, waarbij hij ook een en ander wil duiden. Zo was Newman in zijn anglicaanse jaren een voortrekker van de Oxford-beweging, die binnen de anglicaanse Kerk de meer katholieke traditie wilde beklemtonen. Dat vraagt dus uitleg. Newman was trouw aan de paus, maar had veel vragen bij de afkondiging van het dogma van de pauselijke onfeilbaarheid in 1870. „De halve katholieke wereld is bang voor wat men wil dogmatiseren”, schrijft hij in een van zijn brieven aan een anglicaanse correspondent. Toch geeft Leo XIII hem later de kardinaalstitel.

Newman is een christelijk denker voor deze tijden, ook is hij al 121 jaar dood. Zo lezen we in een van zijn brieven (uit 1868) dat hij Darwins theorie over het ontstaan van de wereld helemaal niet vreest en hij meent dat deze volstrekt niet tegen het geloof is gekant. Integendeel, het lijkt hem zelfs een verruiming voor de opvatting van de voorzienigheid. De creationisten moesten het lezen...

We leren door de brieven ook Newmans bijzondere humor kennen, zijn zoektocht, maar ook zijn gehechtheid aan vriendschappen. De mooiste brieven zijn deze aan zijn jongere zus Jemima, de enige in de familie die met hem in contact wilde blijven. Aan de vooravond van zijn overgang naar de katholieke Kerk schrijft hij haar: „Als je mij vraagt of ik wel overtuigd ben, dan kan ik alleen maar herhalen wat ik je reeds gezegd heb: dat ik geen enkele reden kan zien om tot mijn stap te besluiten tenzij de gedachte dat ik God zou beledigen als ik hem niet zou zeten.” (EDS)

Hendrik Imbrechts, *John Henry Newman. Godsmann, mensenvriend*, Halewijn, Antwerpen, 2010, 174 blz., 18 euro, ISBN 7890 8528 171 9.